

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

14 Vtrùm Religiosus ob aliquas causas poßit eijci vel dimitti à Religione, &
ob quas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

huius professionis obtinebit locum in Capitulo. ut idem docet consil. 60. quod intellige, si transit ad Ordinem distinctum, vel ad Monasterium sui Ordinis in quo arctior disciplina. Si transeat ut sit Prælati, sufficit professio tacita, nec requiritur annus probationis: imò non videtur requiri professio noua, quia substantialia sunt eadem: & ad cetera satis censetur obligari ea lege & consuetudine, qua Prælati Regulares tenentur se communi regulæ & statutis loci conformare. Ita tenet Fredericus apud Nauarrum consil. 3.

102 *Ad laxiorem.*
Dico Secundo, Possunt etiam Regulares, si iusta causa subsit, cum facultate Prælati transire ad Ordinem laxiorem. Ita docet Panormitanus in cap. Non est. 7. & cap. Significatum. 11. de Regular. Innocent. ibidem, Hostiensis in Summa, Siluester Religio 4. quæst. 2. Nauarr. comment. 4. num. 11. vbi prædictos citat. Idem tenet Glossa in d. cap. Non est, de Regular. & vsus ipse confirmat.

*Causa in-
sta.*
Dico, si iusta causa subsit, quia sine causa nec Pontifex concedere potest; nam interuenit quedam votorum relaxatio, quæ sine causa validè fieri nequit. Cum autem transitur ad strictiorem, vel illa est absolutè perfectior, & sic solum fit commutatio in melius, in qua non est opus relaxatione; vel solum est arctior, & sic etiam fit alia qua votorum relaxatio, quia liberatur ab obligatione operum perfectiorum, eaque commutatur in obligationem operum penitentiarum, quæ minus sunt perfecta, quamuis illi ob fragilitatem magis salutaria. Causa iusta sunt; Primo, Si collapsa disciplina in strictiore. Secundo, Si odia & similitudines in ea vigeant. Tertio, Si ipsæ aliis exofus. Quarto, Si ob corporis debilitatem non possit ferre rigorem.

*Si absque
facultate.*
Dico, cum facultate Prælati, quia quando transitur ad Religionem laxiorem, non sufficit petiisse facultatem, sed oportet obtinuisse: nam Ius non aliter hoc concedit, non tamen si absque facultate dimisso habitu transeat, censetur apostata, ut quidam volunt: quia non deserit absolutè statum religiosum, sed commutat.

*Non incurrit
excom-
municat.*
Vtrum verò incurrat excommunicationem, dubitari potest. Quidam affirmant, ob cap. 2. Ne Clerici vel Monachi, in 6. ita Nauarrus cap. 27. Enchirid. num. 131. in fine, citans Siluestrum & Caiet. Sed contrarium verius ob similem rationem: quia non tam dimittit, quam commutat habitum Religionis, præsertim quando immediate assumit alium, neque id facit causâ euagandi, quæ fuit ratio tam seuerè id prohibendi. vnde cum lex penalis strictè sit interpretanda, non videtur extendenda ad hunc casum. Sicut tenent Angelus v. Religiosus, numero 37. Dominicus, & Ioannes Andreas in cap. 2. Ne Clerici vel Monachi, in 6. Panormitanus in cap. Sanè, de Regularibus, & colligitur cap. Ex parte. 10. de tempor. ordin.

*103
Quis dat
hanc fa-
cultatem.*
Petes, Quis potest dare hanc potestatem? Respondeo, Si Monasterium est subiectum Episcopo, hic dare potest. Si est exemptum, Prælati, qui iurisdictionem quasi Episcopalem in suos habet, dare potest; cum consensu tamen Capituli. Ita Siluester Religio 4. quæst. 2. & Glossa in cap. Non est, dubium. de Regular. Consensus Capituli requiritur, quia hæc res est vna de maioribus negotiis Monasterij, in quibus iuxta

regulam & Canones requiritur Capituli consensus.

Dices, Concil. Tridentinum sess. 25. cap. 19. *Obiectio.* decernit, ut nemo Regularis cuiuscumque facultatis vigore transferatur ad laxiorem Religionem.

Resp.
Respondet Nauarrus libro 3. consil. 56. de Regular. mentem Concilij esse solum prohibere ne id fiat absque iusta causa, & sine consensu Conuentus, aut non præmissa causæ cognitione, ut olim interdum fiebat, quibusdam Prælati id suo arbitratu concedentibus.

104
Notandum tamen est, Mendicantes Iure communi, etiam cum facultate sui Generalis non posse transire ad non Mendicantes (præterquam ad Carthusianos) absque facultate Pontificis: si contra fecerint, tam recipientes quam recepti sunt ipso facto excommunicati, & professio est irrita; ut patet Extrauag. 1. de Regular. quæ incipit, Viam ambitiosam, in communibus hæc tamen non videtur recepta; nam Nauarrus consilio 56. de Regularibus absolutè docet, Generalem Ordinis S. Augustini posse facere potestatem transferendi ad Religionem laxiorem, ex iusta causa; idque probat Iure communi, nec meminit huius Extrauagantis, vel certè illa Extrauagans agit de iis qui iustam causam non habent: quod insinuat illis verbis, *ficatis coloribus, & ut liberius degant, & beneficia monastica consequi valeant.*

Dixi Iure communi, quia interdum Generales ex priuilegio possunt dare hæc licentiam.

*105
Mendican-
tes trans-
euntes, in-
habiles ad
officia, &c.*
Circa Mendicantes illud quoque aduertendum; si aliquis ex Mendicantibus transeat ad Carthusianos, vel ad alium Ordinem non mendicantem, etiam cum facultate Pontificis, redditur inhabilis ad omnes dignitates & beneficia intra vel extra Ordinem obtinenda, ad curam animarum, & ad omnia officia, etiam nomine vicario, seu ut locum tenens; & caret loco, & voce actiua ac passiuâ in Capitulo, ut patet Clementina 1. Ut Professores, de Regularibus, vbi sub nomine officij DD. intelligunt etiam officium prædicatoris, quidam & lectoris Theologia; hæc enim omnia dicuntur in Religione officia. Adde, generationim omnes Religiosos translatos ad aliam Religionem, etiam arctiorem, esse incapaces beneficiorum secularium, etiam si curata sint; & debere perpetuò manere in claustro sub obedientia Superioris. Ita statuit Concilium Trident. sess. 14. cap. 11. Notandum tamen, Ordini Carthusiensium à Julio II. concessum priuilegium, ut non obstante hac Clementina, possint illi qui ex alijs Ordinibus etiam Mendicantibus ad eos transierint, fieri Superiores; & habere vocem actiuam & passiuam in Capitulo etiam Generali, sicut alij eiusdem Ordinis.

DUBITATIO XIV.

106
*Potes-
t ex-
pelli.*
Vtrum Religiosus ob aliquas causas possit eici vel dimitti à Religione, & ob quas.

106
Dico Primo, Cerum est, Religiosum ob aliquas causas posse expelli à Religione. Est contra Cardinalem Zabarel, qui, ut tradit Nauarrus, commentario 2. num. 33. docuit, ob nullum

lum crimen expelli posse, sed carceribus includendum.

Probatum Primò, Ex praxi omnium Religionum. Secundò, Quia Regula S. Augustini, c. 20. & B. Benedicti cap. 28. expressè tradunt posse eiici, si nolit emendari. Tertio, Regula S. Benedicti cap. 29. habet, Monachum tertio fugientem, non esse amplius admitendum, quod perinde est, ac si reuersum expellas. Quarto, idem præsupponitur in cap. vlt. de Regular. vbi Glossa & Panormitanus id expressè tradunt. Idem habetur cap. Cum ad Monasterium 6. de statu Monachorum. Ratio est, quia melius est ut pereat vnus, quam vnitas, ut inquit S. Bernardus. & cap. Releccanda. 24. quest. 5. ex Hieron. dicitur: *Releccanda sunt putridæ carnes, & scabiosa ouis à caulis repellenda, ne tota domus, massa, corpus, & pecora ardeat, corrumpatur, putrescat, intereat.* Vnde in Repub. sunt exilia, & in Ecclesia excommunicatio. Itaque hoc ius ex naturali iure descendit. Carcere autem omnes tales concludere, nimis graue onus Religioni, & sæpè propter amicos fieri non potest, multaque alia incommoda fecum trahit.

Causæ ex-
pulsionis.

Causæ autem sunt, Primò, Nolle corrigi seu emendari. hæc sola iure communi expressa. Secundò, Commisisse aliquod crimen, propter quod in illa Religione constituta est eiectio, vel ratione cuius timeretur infamia Ordini: sicut enim Ordo non tenetur retinere subditum cum damno disciplinæ, quando est incorrigibilis; ita neque cum damno famæ, si suis sceleribus factus sit infamis. Tertio, Tacuisse aliquod impedimentum, quod in illa Religione censetur essenziale, vel valde graue. Ratio est, quia dolus dedit causam admisioni; ac proinde Monasterium non tenetur eum retinere. Nec refert quòd hæc dicitur causæ non sint iure expressæ, quia sufficit illas approbatas esse à iuris auctore Sede Apostolica, & cognitæ chilibet ante professionem. accedit quòd sint consentaneæ iuri Gentium & naturali.

107
An peccet
contra ius-
sittiam.

Petes, Vtrum si Religio aliquem dimittat absque iusta causa, peccet contra iustitiam.

Respondeo, Si ille est professus, & recusat dimitti, fit ei iniuria, & Religio iustitiæ lege tenetur eum recipere. Ratio est, quia professio est contractus reciprocus, ut supra ostensum est, per quem sicut Religiosus obstrictus est Ordini ad manendum & perseuerandum, ita Ordo vicissim obligatur ad illum retinendum, & tractandum tamquam filium, nisi contingat illum Ordini esse noxium.

Si verò nondum est professus, factus tamen est Religiosus per tria vota substantialia, fieri potest ut absque vlla iniuria dimitti queat, etiam si alia causa non sublit, quam quòd temporis decursuprehenditur illi Ordini minus conueniens. Ratio est, quia statui potest ut vota illa, quibus efficitur Religiosus, habeant tacite vel expressè hanc conditionem, Si Religio me retinere voluerit: quo posito, etsi ipse obstringatur Ordini, & in ius eius transeat, Ordo tamen non obstringitur illi ex vi acceptationis voti, & contractus, qui in admissione initur. Vnde quantum est ex vi huius contractus, potest ille absque iniuria dimitti; quamuis ipse ex parte sua obligatus sit ad perseuerandum.

Quòd autem hoc absque vlla iniuria statui possit, Probatum Primò, Quia qui admittuntur, sciunt & acceptant, tale statutum ab initio: ac scienti & volenti non fit iniuria, ut habet Reg. Iuris 27. in Sexto. Secundò, In multis euentibus luri fieri potest ut non sit vltro citroque obligatio in contractu, sed solum ex altera parte, quando causa subest.

Multica-
sus in qui-
bus non est
vltro citro-
que obligatio.

Primò, In contractu sponsalium impuberis cum pubere; nam puber resilire non potest; impuberi verò, vbi ad pubertatem venerit, licitum est à contractu recedere, ut communiter tradunt Doctores, & habetur cap. 7. De illis. 1. de desponsatione impuberum.

Secundò, In contractu pupilli sine auctoritate tutoris, & in contractu minoris inito cum maiore sine auctoritate curatoris. hi enim possunt maiorem sibi efficaciter obligare, etsi ipsi non possint obligari illi, ut expressè habetur Institut. de auctoritate tutorum, initio; & §. Pupilus, de inutilibus stipulat. & L. Non eò minus, C. de procuratoribus; de quo dictum supra cap. 17. dubit. 8.

Tertio, In contractu secularis cum Religioso, teste Nauarro, comment. 2. de Regul. num. 30. & 65. ut ibidem dictum est, & hoc cap. num. 90.

Quarto, In contractu ludentis credito, cum eo qui præsentem pecuniam: hic enim in regno Castellæ post constitutionem Caroli V. si amittat, non potest repetere solutum: ille verò non tenetur soluere, ne quidem in foro conscientiarum, ut tradit Couarruias ad regulam Peccatum, par. 2. §. 4. num. 8. & Alphonsus Castro libro 2. de potestate legis pœnal. cap. 2. coroll. 2. de quo supra cap. 26. dub. 2.

Quinto, In professione tacite facta intra annum probationis, per susceptionem habitus professorum in Ordine non mendicantium, ante Concilium Trident. qui enim ita professus erat, non erat obstrictus illi Religioni: Religio tamen ipsi obstricta erat, ita ut teneretur illum retinere, si ipse manere vellet, ut tradunt DD. in cap. Constitutionem, de Regul. in Sexto.

Sextò, Multis est concessum priuilegium restitutionis in integrum, cum quibus si contrahas, non est par conditio; nam tibi hoc priuilegium non competit, de quo dictum est cap. 17. dubit. 9.

Quòd si in fauorem minoris ætatis, & eorum qui in aliena sunt potestate, & ob similes causas minoris momenti, iure statui potest hæc inæqualitas, & alteri parti potestas recedendi à conuentione concedi, altera manente obstricta: cur eadem statui non poterit in admissione ad Religionem ob causas maximi momenti; nempe, ut Religio magnis & difficillimis muneribus addita in Ecclesia, non grauentur personis inuilibus, vel parum idoneis, quique aliis possunt esse impedimento vel scandalo? Sanè longè minus incommodi est tales dimitti, & eorum loco idoneos & selectos suffici, quam Religionem huiusmodi hominibus grauari, cum magno præcipuarum functionum detrimento. Accedit quòd hac ratione singuli facilius contineantur in officio, & melius ad suum institutum se applicent, dum vident se posse dimitti, si secus fecerint. Denique experientia satis probat quam salutare sit hoc statutum, adeo ut dubitari non possit, quin sit non

non solum iustum, sed etiam diuinitus inspiratum: quod etiam satis constat per S. Sedis Apostolicæ & Concilij Tridentini luculentam approbationem.

Dixi posse dimitti quantum est ex vi admissionis, & illius contractus; quia si Constitutiones spectentur, non possunt dimitti nisi ob graues causas ibidem expressas. Itaque et si Religio non obligetur ex vi admissionis, obligatur tamen ex vi Constitutionum.

108 Dices, Si possunt dimitti: ergo non sunt verè Religiosi; quia non habent statum firmum & immobilem. Deinde iniquum videtur, vt postquam renuntiauerint bonis absque vlla spe recuperandi, eiciantur extra Religionem, & cogantur sibi querere victum.

Respondeo ad Primum, negando consecutionem. Ad essentiam enim Religionis aut alterius status propriè dicti non requiritur tanta firmitas vt per Superiorem non possit solui; sed sufficit vt tempus non possit soluere, vt patet in statu seruorum, qui tamen à domino possunt manumitti; & in statu Religiosorum professorum, qui auctoritate Summi Pontificis liberari possunt. Itaque cum illi seipso nullo modo possint vinculis votorum eximere, habent eam firmitatem, quæ sufficiat ad statum perpetuum & immobilem. Fateor tamen non habere omnem firmitatem, quam habent professi; sed hæc non est ad essentiam Religionis necessaria, vt supra dubit. 1. ostensum est. Vide Nauarrum comment. 1. num. 19.

Ad Secundum: Ratione Constitutionum non possunt dimitti sine graui causa: vnde non plus est incommodi, quam in dimissione professorum; & ratissimè contingit vt quis post renuntiationem dimittatur. ob hanc etiam causam interdum permittitur vt renuntiatio ad aliquod tempus differatur.

D V B I T A T I O X V.

Quid inter sit inter eiectum, fugitiuum, & apostatam, & ad quid eiectus teneatur, quidve possit.

109 **S**uppono, Eiectum non esse Apostatam, nec Fugitiuum: Sceleris fugitiuum: Fugitiuus enim est, qui sponte discedit, idque vel animo deserendi institutum, & sic est Apostata; vel certè vt sit extra potestatem Superioris; & ad tempus liberè vagetur, cum animo redeundi; & sic solum dicitur fugitiuus. Qui eicitur non sponte recedit, sed iustus vel compulsus. Itaque qui eiectus vel dimissus discedit, non incurrit excommunicationem, aut alias pœnas apostatarum.

Qui verò fugit dimisso habitu, est excommunicatus; et si non animo apostatandi id faciat, c. Vt periculosa. 2. ne Clerici vel Monachi, in 6. quia habitum suæ Religionis temerè dimittit. si tamen non dimittat habitum, non est excommunicatus, et si fugiat ex Monasterio, nisi fortè animo apostatandi fugiat: quo casu secundum quosdam erit excommunicatus, etiam si habitum retineat.

Sed verius puto Iure communi non esse excommunicatum. nam dicto cap. Vt periculosa,

solum excommunicatur is, qui temerè habitum dimittit. Vnde DD. fatentur quidem esse apostatam, quod per se euidenter est; (apostata enim dicitur à desertione Instituti Religiosi; non autem ab habitu depositione) non tamen dicunt incurrit excommunicationem. Imò Siluester v. Apostasia, quæst. 8. & Caiet. in Summa, eodem verbo, apertè insinuant non esse excommunicatum nisi habitum dimiserit. Confirmatur, quia lex pœnalis non est extendenda vltra verborum proprietatem.

Dices, Si est apostata; ergo incurrit pœnas apostatarum, inter quas est excommunicatio.

Respondeo, Possè puniri vt apostatam, videlicet excommunicatione, carceris inclusione, suspensione ab Ordinibus, non tamen incurrit pœnam excommunicationis latæ sententiæ, Iure communi, nisi habitum dimiserit; quod ordinariè fieri solet.

Dico Iure communi, quia quædam Religiones habent priuilegia, quibus ipsarum apostatæ absolute excommunicantur, etiam si habitum retineant.

Quod autem ad eiectos attinet, quædam hæc sunt notanda. Primò, Si quis solum eiectus sit ad tempus, vt se emendet, hunc teneri se emendare, habilemque reddere, & tunc rursus se offerre Religioni vt denuò recipiatur. Si verò per sententiam absolute eiectus sit, non teneri se offerre, imò nec posse compelli per Superiorem Monasterij vt deat; iuxta Nauarrum consil. 51. de Regularibus, & comment. 2. num. 33. & 36. Ratio ipsius est, quia per sententiam talem, Religiosus desinit esse membrum illius Ordinis, ac proinde eximitur eius iurisdictioni, sicut seruus eiectus à domino, efficitur sui iuris, & desinit esse sub domini potestate.

Si dicas, Cap. vltimum de Regular. (quod est Concilij Lugdun. sub Gregorio X.) iubet vt Visitatores, vel Abbates maiores, vel Priores requirant fugitiuos & eiectos; & cogant Monasteria vt eos recipiant; & si nolint reuerti, eos excommunicent.

Respondet Nauarrus locis citatis, hoc esse intelligendum de eiectis iniuste vel inordinate, vel saltem non per sententiam definitiuam.

Alij dicunt dispositionem illius cap. non esse amplius in vfu: nam ne fugitiuos quidem requirere solent. et si enim eiecti possint compelli ad reditum per Summum Pontificem, qui etiam statueret potest vt quærantur & reducantur; si tamen hoc statum non est receptum, vel si contraria consuetudine aboluitum, non obligat.

Verius tamen puto, eos teneri reuerti, maxime si à suis Superioribus requisiti fuerint. Probatur Primò, Quia si nolint redire, possunt & debent excommunicari tanquam contumaces, vt expressè habetur d. cap. vlt. de Regular. vbi supponit Concilium eos saltem tunc teneri: non enim illis nouam obligationem imponit, sed eorum Superioribus, vt eos quærant & compellant. loquitur autem de omnibus eiectis & fugitiuis. Secundò, Facto diuortio per sententiam definitiuam, nocens tenetur reuerti, si innocens velit eum in gratiam recipere & sibi reconciliare; vt communitè Doctores tradunt. non enim innocens per diuortium iure suo priuatus est, cum illud in fauorem ipsius factum sit. quod autem in fauorem alicuius

Obiectio.

Responso.

110
Eiecti an teneantur redire.

Sententia Nauarri.

111
Verius est teneri redire.

Dimittens habitum.